

Historie těžby hnědého uhlí na území dnešního jezera Medard

Dnešní jezero Medard se nachází v dolovém území bývalého povrchového lomu Medard. Ten byl otevřen v roce 1918 a těžil v prostoru vymezeném v jižní části železniční trati Sokolov - Cheb, v severní části pak obcemi Kluč a Habartov.

V průběhu své existence lom Medard přefáral další tři těžební lokality, tedy lom Libík (Dukla), důl Gustav a malolom Dvory, jejichž historie je popsána v samostatných oddílech níže. Samotný lom Medard byl složen ze dvou částí. Medard II., který ukončil těžbu 9. září 1975, a větší Medard I., kde se uhlí těžilo až do 31. března 2000. Celkově se z obou lomů Medard vytěžilo za celou životnost neuvěřitelných 211,6 milionu tun uhlí.

Těžba v lomu Medard byla ukončena předčasně z důvodu nízké poptávky po daném druhu uhlí a částečně také z důvodu problémů s písčitým nadložím. Po ukončení těžby v oblasti zůstalo deponováno přibližně 15 milionů tun nevytěženého uhlí sloje Anežka a přibližně milion tun sloje Antonín.

V malém rozsahu byla těžba uhlí obnovena ještě v letech 2012 až 2021, kdy došlo souběžně se stabilizací narušených svahů v severovýchodní části bývalého lomu k odtěžení části zbytkových zásob.

Již před závěrem těžby bylo rozhodnuto o budoucí hydrické rekultivaci lomu. Ta byla v letech 2008 až 2016 realizována formou zaplavení zbytkové jámy zhruba 89 miliony metrů krychlových vody z řeky Ohře na finální kótu 401 metrů, zbytek tvořily srážky nebo podzemní přítok. Samotné jezero disponuje stálým přítokem, kterým se stal Radvanovský potok. Rozloha dnešního jezera činí 493,44 ha. Jeho délka je 4 kilometry, šířka zhruba 1,5 kilometru a objem činí 120 milionů metrů krychlových vody. Maximální hloubka jezera dosahuje 51 metrů.

Lom Libík 1872 - 1996

Byl spjat s hlubinným dolem Rudolf a těžbu zahájil poblíž obce Lítov v roce 1872.

Z počátku měl vynikající skrývkový podíl 1:1, tedy na metr krychlový uhlí bylo nutné odtěžit metr krychlový zeminy. Jak sloj klesala, postupně se tento poměr ale zvyšoval.

Lom zpočátku těžil ručním způsobem v etážích a mlýnkováním, později byla po roce 1917 nasazena lopatková rýpadla.

V rámci postupu těžby lomu byla zlikvidována část starého Habartova, včetně kostela a fary, které byly strženy v roce 1951.

Lomu místní říkali Tagebau Schwarzenteich.

V roce 1955 se začal připravovat přechod na velkolomovou koncepci s předpokládanou kapacitou 1,7 milionu tun uhlí ročně.

Lom se potýkal s velkými problémy při zpětném odtěžování starých plavených výsypek a nestabilitami skrývkovými řezy.

Lom byl postupně v 80. letech nafárán ze sousedního lomu Medard. V roce 1996 tak skončila poslední těžba pod Bukovany a následně vznikl lom Medard - Libík.

Za životnost Libíku se vytěžilo 94,5 milionu tun uhlí a 240,9 milionu metrů krychlových nadloží.

Nejvyššího objemu těžby lom dosahoval v roce 1982, kdy činil přes 3,5 milionu tun uhlí.

Lom Gustav 1902 - 1974

Otevřen v roce 1902, navazoval těžebně a zpracovatelsky na starší hlubinný důl Nová jáma z roku 1888.

Těžil vysoce kvalitní briketovatelné uhlí s vysokou výhřevností a obsahem popelovin, který nepřesahoval 9 procent.

Briketárna lomu dosahovala největší produkce v roce 1965, kdy vyprodukovala téměř 156 tisíc tun briket.

Už od roku 1909 měl důl Nová jáma vlastní elektrárnu, která zpracovávala část těžného méně kvalitního uhlí. Nejprve vyráběl elektřinu pro vlastní potřebu, později díky elektrárně došlo i k přestavbě veřejného plynového osvětlení v Habartově na elektrické.

Elektrárna ukončila provoz až v roce 1965, v souvislosti s najeťm Elektrárny Tisová.

Součástí zpracovatelské části, později přejmenované také na Gustav, byla i Fleissnerova sušárna uhlí. Ta byla otevřena v roce 1932 a ve své době šlo v Československu o zcela unikátní technologii.

Lom Gustav měl části Gustav I., II. a III.

Gustav I. byl rozfárán v roce 1902 a z počátku těžil ručně v blocích a mlýnkováním.

V roce 1922 bylo v lomu nasazeno první parní lopatkové rýpadlo, v roce 1944 pak byla těžba posílena dvěma korečkovými rýpadly.

Gustav I. těžil po celou dobu své životnosti kolem 200 tisíc tun uhlí ročně.

Celkově se v Gustavu I. vytěžilo 9,8 milionu tun uhlí.

V době největšího rozmachu v roce 1921 v dole pracovalo 318 dělníků a 5 dozorců.

S blížícím se vyuhlením lomu Gustav I. byl v předstihu otevřen lom Gustav II. a Gustav I. ukončil těžbu v roce 1947.

Už o rok později Gustav II. těžil téměř 500 tisíc tun uhlí a téměř stejné množství nadloží.

Vytěžené uhlí se odváželo nejprve na třídírnu Gustav (Katzengiebel), později na nově zřízenou ÚTT.

V roce 1963 byla v lomu nasazena první elektrická trakce.

Nejvyšší těžby lom dosáhl v roce 1963 ve výši 1,7 milionu tun uhlí.

V roce 1943 byl otevřen největší lom Gustav III. Už téhož roku vytěžil 346 tisíc tun uhlí. Na svou dobu byl velmi moderně vybaven korečkovými rýpadly. Dopravu zajišťovaly vysuté lanovky a kolejová doprava.

Celkově se z lomu Gustav III. do jeho uzavření v roce 1974 vytěžilo 31,5 milionu tun uhlí.

Kvůli těžbě lomu zanikly, do roku 1955, obce Bukovany, Kytlice a Dvory.

Lom Medard 1918 - 2000

Byl rozfárán v roce 1918 u Svatavy. Zahrnoval lomy Medard I. a II., později byl spojen do jednoho dobývacího prostoru se sousedním lomem Libík.

Společně s lomem Jiří ve Vintířově byl největším těženým územím v sokolovské hnědouhelné pánvi.

Těžba v lomu probíhala nejprve ručně, hlavně mlýnkováním, později pomocí bagrů.

Dopravu uhlí z lomu nejprve zajišťovala řetězová vlečka, později lanovky, které nahradila kolejová doprava.

Během okupace, v době druhé světové války, v lomu pracovali váleční zajatci a totálně nasazení dělníci.

V roce 1944 lom zaměstnával téměř 400 dělníků.

V roce 1953 byl vybudován nový areál závodu v Davidově.

V roce 1954 lom těžce zasáhla povodeň, kdy došlo k protržení ochranného pilíře a voda z Ohře vnikla do lomu. V Sokolově se tehdy v oblasti kolem nádraží jezdilo na lodkách.

Samotný lom Medard vytěžil 17 procent veškerého vytěženého uhlí v pánvi.

Skrývkový poměr dosahoval až 1:4,7

Součástí lomu byla i stará dřevěná třídílna, která ukončila svůj provoz v roce 1949, kdy ji nahradila moderní třídílna Medard I. Tu později v roce 1956 nahradila ÚTT.

Nejvyšší těžby dosáhl lom Medard I. v roce 1983, kdy se zde vytěžilo přes 7,8 milionu tun uhlí.

Celkově se z obou lomů Medard vytěžilo za celou životnost neuvěřitelných 211,6 milionu tun uhlí.

Lom Medard II. ukončil těžbu v roce 1974, Medard I. v roce 2000. Na konci roku 2010 bylo ukončeno sypání břehových linií a dna budoucího jezera, po kterém následovala demontáž zakladače a zbývajících 7 km kolejí.

